

**Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
Agjencioni për Mbrojtjes e Mjedisit të Kosovës
Instituti Hidrometeorologjik i Kosovës
Laboratori i Analitikes Mjedisore**

Lënda: Me kërkesën e z. Besnik Boletini, Gazetar në Asociacionin e Gazetarisë Hulumtuese Të Kosovës për të monitoruar cilësinë e ujërave të shkarkuara nga FERONIKELI, një kërkesë e tillë është pranua nga MMPH dhe AMMK që të procedohet dhe me datën 03.09.2013, ekipi i Laboratorit të Analitikes Mjedisore ka dalë bashkërisht me gazetarët në teren dhe janë marrë mostrat në tri profile ku janë bërë matjet sipas metodës standarde ISO 5667-6 dhe ISO 5667-3 si në teren postatu edhe në laborator, me ç'rast lëshon këtë:

R A P O R T

Emri i Projektit: -Analizimi I Ujërave të Shkarkuara në kanalizim dhe Lumin Drenica nga Kompania FERONIKEL

Vendmostrimi: Drenas

Bartësi I projektit: Asociacioni i Gazetarisë Hulumtuese

Punëkryesi: Laboratori i Analitikes Mjedisore I IHMK-ës (Instituti Hidrometeorologjik i Kosovës)

Punuar nga: Agron Shala, Udhëheqës i Laboratorit

Prishtinë me: 06.09.2013

Tabela 1. Rezultatet e matura në teren dhe në Laboratori

Nr.	PARAMATRAT	Simboli	Njësia atës	VENDMOSTRIMET				
				Kanlizimi i FeNi para perziejes me ujerat te tjerë shkarkues nga amvisëria e shtëpisë për rreth		Kanali – prrocka e USH para derdhjes ne L.Drenica		Bunari i Sylejman Hysenit Banor asër rrjedhës së USH nga FeNi
Parametra Fizik				UA 13/2008		UA 13/200		UA 16/2012
1	Ora	h	00:00	11:30	--	10:15	--	10:45
2	Moti			Diell	--	Diell	--	Diell
3	Temperatura e ujit	T _u	°C	23	II	23	--	15.4
4	Aroma	Ar	nuhatje	e lehtë	III	e lehtë	III	Pa
5	Turbullira	Tur	NTU	67	--	41	--	4.5
6	Përçueshmëria Elektrike	χ	µS/cm-1	559	--	561	--	775
7	Materiet e tretshme në ujë	MTT	mg/L	286	--	280	--	388
8	Përqendrimi i jonit hidrogen	pH	0-14	7.89	II	8.09	II	>6.5->9.5
Parametrat Kimik								
9	Oksigjeni i tretur	O ₂	mg/L	--	--	7.45	--	3.56
10	Ngopshmëria me O ₂	ng.O ₂	%	--	--	86.3	--	35.64
11	Jonet e amoniakut	NH ₄ ⁺	mg/L	5.212	VI	5.136	VI	3.998
12	Azoti amoniakal	NH ₄ ⁺ -N	mg/	4.034	VI	3.975	VI	3.094
13	Jonet nitrate	NO ₃ ⁻	mg/L	10.2	II	4.8	II	62.5
14	Azoti i nitrateve	NO ₃ ⁻ -N	mg/L	2.305	II	1.085	II	14.125
15	Jonet nitrite	NO ₂ ⁻	mg/L	0.351	III	0.286	III	0.127
16	Azoti i nitriteve	NO ₂ ⁻ -N	mg/L	0.107	III	0.087	III	0.039
17	Sulfatet	SO ₄ ²⁻	mg/L	104	II	56.3	II	71.25
18	Jonet Fosfat	PO ₄ ³⁻	mg/L	0.176	II	0.473	II	0.141
19	Fosfori nga jonet Fosfat	PO ₄ ³⁻ -P	mg/L	0.057	II	0.154	II	0.046
20	Fosfori Total	PT	mg/L	0.029	II	0.049	II	0.014
21	Materiet totale të suspenduara	MTS	mg/L	23.9	II	21.8	II	< 0.1
22	Shpenzimi biokimik i oksigjenit	SHBO ₃	mg/L	15.2	II	13.7	II	1.5
23	Shpenzimi kimik i oksigjenit	SHKO	mg/L	33.0	II	21	II	8.3
24	Karboni total organik	KTO	mg/L	10.2	II	6.5	II	2.5
25	Detergentet	DET	mg/L	0.5	II	0.2	II	0.0
26	Fenolët	C ₆ H ₅ OH	mg/L	nld	II	nld	II	--
Metalet e renda								
27	Kadmiumi	Cd	mg/L	0.016	III	0.01	II	0.013
28	Nikeli	Ni	mg/L	0.195	II	0.048	II	nld
29	Bakri	Cu	mg/L	0.016	II	0.013	II	0.011
30	Plumbi	Pb	mg/L	0.160	II	0.144	II	0.113
31	Zinku	Zn	mg/L	1.811	V	0.597	III	0.018
32	Mangani	Mn	mg/L	0.228	II	0.090	II	0.099
33	Hekuri	Fe	mg/L	2.167	III	0.270	II	0.022
34	Kromi	Cr	mg/L	0.068	II	0.043	II	0.015

*UA 13/2008-Udhezimi Administrativ mbi Vlerat kufizuese të lejuara të parametrave në effluent të cilat mund te shkarkohen në trup ujor apo në rrjetin e kanalizimit publik.

Koment nga tereni: Mostrat janë marrë në tri profile: mostra e parë është marrë diku afër rrrethojës së FERONIKELIT (tash e tutje FeNi) ku ishte gypi i dëmtuar dhe në të cilin vend futej një rrjedh me ujë natyral të pastër për të cilin nga këndi jonë mund të themi se është shumë pozitiv, sepse bënë hollimin e ujit të shkarkuar nga FeNi, mostra e radhës ishte mu në vendin e përfundimit të gypave të kanalizimit për të parë ndikimin kyçeve të ujërave tjerë në këtë kanal, dhe profili i tret u mor në bunarin e z. Sylejman Hyseni disa metra larg rrjedhës, pronar i cili ishte shume i revoltuar për gjendjen reale të asaj rrjedhe nga i cili ishte e pamundur që shumicën e kohës me gjet qetësi në oborr për shkak të kundërmimit ét fort si dhe herë pas here uji ka pamje tjetër me një turbullirë të madhe. Gjatë mostrimit edhe fizikisht u vërejt papastërtia e ujit, por për momentin kishte aromë të lehtë dhe se turbullira nuk kishte aq vlera të larta. Duke filluar nga përfundimi i gypave të kanalizimit vëreheshin mbetje te grimcave me ngjyrë të kafe të mbylltë të patretura përgjatë gjithë kanalit si dhe në shtratin dhe dy skajet e lumit Drenica. Lumi Drenica në vendin e pulitjes së këtij shkarkimi ishte i tharë (pa ujë fare) kështu kjo sasi e derdhur kishte mbush shtratin e lumit mbi dhe nën me po këtë ujë të kontaminuar edhe të për disa metra (ndoshta edhe më shume 200m).

Koment i rezultateve: Nga rezultate e fituara mund të konstatojmë se mostrat e analizuara sipas UA_13/2008 i takojnë kategorisë së fundit atij të shkarkimeve ne rrjetin e kanalizimit publik. Parametri i cili ka ndikuar qe këto ujëra te radhiten ne këtë kategori janë jonet e Amoniakut që zakonisht vijnë si pasoj e shkarkimeve të ujërave të zeza të patraktuara në kanalizim e përmes së cililit edhe shkarkohen drejt në lumë Drenica. Po ashtu këto jone të Amoniakut kanë ndikuar që edhe në pusht (bunarët) që gjendet në atë zonë të kontaminohen dhe si të tilla dalin jashtë standardeve te UA 16/2012 për cilësi të ujit për konsum nga njeriu i Ministrisë së Shëndetësisë dhe i miratuar nga Qeveria e Kosovës. Sa i përket joneve të metale të rënda të tretura në mostrat e marra nuk janë të ndonjë niveli të lartë dhe se radhiten në kategorinë e V sa i përket joneve të zinkut ndërsa sa i përket joneve të Hekurit i takojnë kategorisë së tretë dhe jonet për nga jonet e Nikelit radhiten në katorrin e dytë.

Sygjerim: Nga gjendja reale dhe nga ankesat e banorëve okular mund të sugjerojmë për instalimin e një impianti për trajtimin e ujërave shkarkues.